

I de udstrakte skove syd for Århus findes mere end 300 spor efter vores forfædre. Nogle af dem kan føres helt tilbage til stenalderen. Gravhøje, marksystemer og andre spændende fortidsminder gemmer sig i den tætte skov. Ofte er de svære at få øje på og ligner naturlige bakker og hulninger i jorden. Så stil dig på tå eller læg dig på knæ og opdag nye spor.

Folderen viser dig, hvor i Moesgård skovene de forhistoriske spor skjuler sig. Når du følger ruten, kommer du forbi bronzealderens store runde gravhøje, jernalderens marker samt 1800-tallets vejssystemer.

Ruten er ca. 4 km lang og følger skovveje og stier. Du kan tage bus nr. 6 til Moesgård Museum og begynde din tur her. I sommerhalvåret kører bus nr. 19 til Moesgård Strand. Pga. hegnspassager er det ikke muligt at cykle eller køre i kørestol på ruten.

Udarbejdet i 2008 af: Katrine Lewinsky Moestrup

1. Den falske dysse

For ca. 200 år siden byggede herskabet på Moesgård et stenkammer på denne bronzealderhøj. På det tidspunkt dyrkede man oldtidens storhed. Gravhøjen med stenkammeret indgik i Moesgårds daværende imponerende haveanlæg, hvor en menneskeskabt lysning i skoven gik fra haven ned til Nordre Strandmark.

Foto: Katrine Lewinsky Moestrup
Det falske dyssekammer. Set fra syd.

2. Skovmøllevej

Tidligere Ballevej, er opkaldt efter markstykket med de højryggede agre. "Balle" betyder en åben dyrket plads i skoven, og tidligere lå agrene her omkranset af skov.

3. Iskælderleddet

Svinget på Skovmøllevej deler et dige, der løber i nord-sydgående retning. Diget indkranser skoven og tidligere var der her et led, som skulle passeres, hvis du ville ind i skoven. Sydvest for leddet lå i 1700-tallet en nedgravet kælder, hvori Moesgård opbevarede is. Om vinteren skar de is i de nærliggende damme og gemte det i kælderen. Resten af året fungerede kælderen som et kølerum, hvori man opbevarede madvarer. Hvor langt har du til dit køleskab?

4. Den nøjsomme bonde og sørøveren

Mange af markerne omkring Moesgård har navne. Jens Michelsens Toft er en af dem. Jens Michelsen var gårdmand og boede i landsbyen Store Fulden. Landsbyen har ligget der, hvor Moesgård ligger i dag, men blev nedlagt i 1711 i forbindelse med opførelsen af herregården.

Den mere østligt beliggende Gills ager, har ligeledes været dyrket. Navnet henviser til historien om sørøveren Gill, der skød sin tjener og gravede ham ned i marken. I frygt for at tjeneren skulle gå igen, skød Gill sin hund, så den kunne holde vagt. Den dag i dag går den store sorte hund igen i nattens mørke. Tør du gå herud ved nattetide og se efter?

5. Skovmøllens vadested

Hulvejen snor sig ned gennem bakken til vadestedet ved Skovmøllen. Her passerede bønder med deres kornfyldte vogne, når de skulle til møllen og have malet det til mel. Møllen arbejder endnu på udvalgte dage, hvor du kan høre vandet plaske nedover møllehjulet.

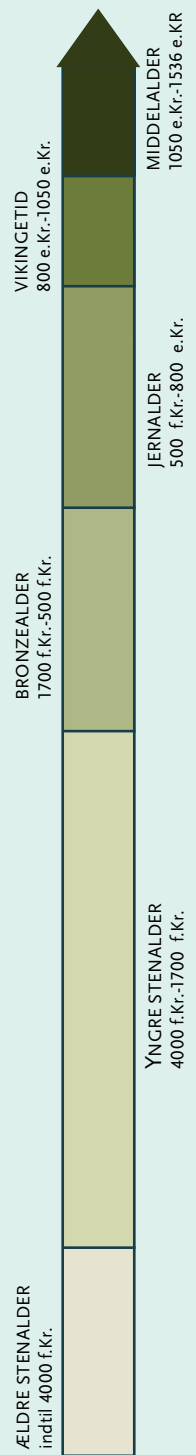
6. Giber Å

Giber Å har sit udspring nær Tranbjerg. Den bugter sig 12 km gennem landskabet ud til Moesgård Strand. Giber Å betyder "den givende Å" og den har haft stor betydning for Moesgård. Der har været fisket efter ørreder til herskabet og fragtet tømmer fra skoven ud til havet. I 1805 blev mere end 1800 ørreder leveret til Moesgård.

Foto: Mads B. Thastrup
Den snoede hulvej til vadestedet ved Skovmøllen. Set fra nord.

Fortidens spor
i Moesgård skove

Gravhøje

De ældste gravhøje kaldes stendysser og stammer fra den yngre stenalder. Dysserne er runde eller aflange og har et eller to stenkamre. De blev oprindeligt bygget til én person, men med tiden er flere personer gravlagt her.

I bronzealderen blev de store runde gravhøje bygget. De ligger ofte på bakkedrag, så de er synlige i landskabet. Hver høj er bygget af græstørv og omkranset af en stenkæde. De rummer tit flere begravelser og kan være udbygget flere gange. De ældste gravlæggelser var ofte i en trækiste og de yngste i urner. I kisterne blev den døde gravlagt med sit personlige udstyr, der typisk kunne være sværd og fine smykker.

Gravrøser

I slutningen af bronzealderen og i den ældre jernalder begravede man de døde under små stenbelagte rundhøje. De blev gravsat i urner, eller deres brændte knogler blev nedgravet i små fordybninger i jorden. I urnerne er der undertiden fundet lidt personligt udstyr, f. eks. en dragtnål. Ovenpå gravene blev lagt et tæt lag af håndstore sten. Op til otte personer kan være gravlagt under stenlaget, som i dag ofte er dækket af jord og ikke synligt.

Højryggede agre

Højryggede agre kan føres tilbage til den sidste del af vikingetiden. Denne

form for dyrkning blev brugt op til 1800-tallet. Agrene fremstår som lange volde, op til flere hundrede meter lange, op til 16 m brede og 20-75 cm høje. De er fremkommet ved, at man har pløjet jordfurer ind mod hinanden. De ses i dag som små bølger i skovbunden.

Hulveje

Hulveje er opstået som følge af mange års kørsel på det samme sted. Hestevogne har slidt jorden ned, hvilket har dannet en hulning. De fleste hulveje her i skoven stammer fra 1800-tallet.

Diger

De fleste diger stammer fra begyndelsen af 1800-tallet, da de danske skove blev fredet. Kun 4 % skov dækkede Danmark, hvor der i dag er 14 %. Digerne dannede skel samt indrammede skov, der skulle beskyttes mod græssende dyr og tyveri. Digerne består af enten sten eller jord og har ofte en grøft på den ene side.

Foto: Katrine Lewinsky Moestrup
Dige mellem skov og strand. Set fra Nordre Strandmark.

